

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/5183,Wystawa-30-maja-1960-r-w-Zielonej-Gorze-W-obronie-domu-katolickiego-Zielona-Gora.html>
07.04.2026, 06:52

Wystawa „30. maja 1960 r. w Zielonej Górze. W obronie domu katolickiego” - Zielona Góra, 13 września - 15 października 2010

W ramach obchodów 50. rocznicy Wydarzeń Zielonogórskich Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu oraz Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. C.K. Norwida w Zielonej Górze zapraszają na wystawę „30. maja 1960 r. w Zielonej Górze. W obronie domu katolickiego”.

Ekspozycję przygotowało Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Poznaniu, a uroczystego otwarcia wystawy dokonał marszałek Senatu Bogdan Borusewicz w dniu 26 maja 2010 roku w Senacie RP. Otwierając wystawę, marszałek Bogdan Borusewicz podkreślił, że jej przesłaniem jest przypomnienie dramatycznych wydarzeń sprzed 50 lat w Zielonej Górze. Było to bowiem jedno z ważniejszych wystąpień w komunistycznej Polsce między Poznańskim Czerwcem 1956 a Marcem 1968. Jak powiedział marszałek, miało ono wpływ na kształtowanie tożsamości społecznej zamieszkałej tam ludności przesiedleńczej.

Dom katolicki w Zielonej Górze, który od 1945 r. był, za zgodą władz, użytkowany przez parafię pw. św. Jadwigi, był prężnym ośrodkiem. Odbывała się tam nauka religii, działały koła teatralne, wystawiano sztuki o tematyce religijnej, rozwijała się działalność religijno-kulturalna, której głównym organizatorem był proboszcz Kazimierz Michalski. W 1960 r. ówczesne władze postanowiły ograniczyć działalność Kościoła i jego wpływ na społeczeństwo Zielonej Góry i podjęły próbę eksmisji parafii z Domu Katolickiego. Na działania władz kilka tysięcy zielonogórczan odpowiedziało demonstracją (wzięło w niej udział ok. 5 tys. osób), która została brutalnie stłumiona przez oddziały ZOMO. Zatrzymano ponad 300 osób, z których 200 aresztowano. Pierwsze procesy sądowe odbyły się już 17 i 18 czerwca 1960 r. i miały charakter pokazowy. Świadczyła o tym wysokość wyroków – nawet do 5 lat więzienia. Skazano 70 osób. Skala represji wstrząsnęła społecznością Zielonej Góry. Wiele osób wyrzucono z pracy, wydalono ze szkół. Na obrońców domu katolickiego nałożono także wysokie kary grzywny, ówczesne władze komunistyczne poddawały ich długotrwałym represjom. Kilkunastu uczestników tych wydarzeń bronił mecenas Walerian Piotrowski, późniejszy senator I i II kadencji.

Prezentowane na wystawie zdjęcia i dokumenty pochodzą z archiwum IPN, Archiwum Państwowego w Zielonej Górze, kroniki parafii św. Jadwigi w Zielonej Górze, a także z prywatnych zbiorów dr Elżbiety Wojcieszek i Wojciecha Kurlusa.

Zielona Góra, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Wojska Polskiego 9

Zwiedzanie wystawy w godzinach otwarcia biblioteki.

Ekspozycja będzie prezentowana do 15 października 2010 r.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!